

Röviden

néhány sorban összefoglalt híreket, ismertetéseket adunk a következő oldalakon. Az anyagot a KMK szakrendszere főcsoportjainak sorrendjében közöljük. (A szakrendszerről teljes áttekintést ad a Könyvtári Figyelő 1961. évi 8. számában az 527-528. oldalakon megjelent fejsorolás.)

1

Az Üzbég SzSzk-ban 334 társadalmi könyvtár működik. Ezeknek legnagyobb részét az üzemekben, a különböző intézményekben, illetve a házközelési igazgatóságokon szervezték meg. A könyvtárak kezelését túlnyomórészt nyugdíjasok látják el.

A társadalmi könyvtárak állománya egyrészt a könyvtáraktól kapott duplum-példányokból, másrészt az olvasók könyvajándékaiból gyarapszik. (Bibliotekar' (Moszkva), 1962. 5.sz. 40.p.)

*

Az olasz könyvtárak központi katalógusát készítő Országos Központ jelenli, hogy a "Primo Catalogo Collettivo delle Biblioteche Italiane" rövidesen megjelenik. Ez a nagy, átfogó vállalkozás a kutatók és a bibliográfiai intézmények régi kívánságát teljesíti. A Központi Katalógus a továbbiakban - a tervek szerint - évenként 3-3 kötetben fog megjelenni. (Bücher und Zeitschriften Italiens, 4.Jg, 1961. 12.no. 2159. p.)

*

A Pardubice melletti Opocinek községben, melynek mindössze 330 lakosa van, gyermekkönyvtári tanács létesült a községi könyvtárban - gyermekekből. A tanács 5 tagból áll és a tanácsot a könyvtáros javaslatára a közregi könyvtár tanácsa hagyja jóvá. A tanácsnak tagja lehet minden 7-15 éves ifju olvasó, aki jó előmenetelt tanusit az iskolában. A tagsághoz szülői beleegyezésre van szükség. A tanács saját kebeléből elnököt és jegyzőt vá-

laszt. Összejöveleteit a szükség szerint tartja, de kéthetenként legalább egyszer ülésezni kötelek. A tanácsban tanácskozási joggal részt vesz a könyvtáros vagy a községi könyvtár tanácsának valamelyik tagja. A tanács javaslatot tesz az ifjusági könyvek beszerzésére, részt vesz a könyvtár rendezvényeinek megszervezésében, segítséget nyújt a kölcsönzésben, tanácsot ad a könyvtárosnak a kötelező iskolai olvasmányok beszerzése biztosításához és szervezi a "Példaadó Olvasó" elnevezésű versenyt. A tanács rendszeres naplót vezet munkájáról. (Čtenár, 14.roc.1962. 5. no. 176. p.)

*

Az U.S. Book Exchange (USBE-Amerikai Egyesült Államok Könyvcseré Alapja) 1961. évi jelentése szerint az elmúlt évben szerte a világon 2852 könyvtár között 613 638 kiadványt osztott szét az USBE; ebből 56 422 volt a könyv (az 1960. évben szétosztott mennyiség több mint kétszerese), a többi folyóirat és sorozati mű. Cserepéldány és ajándékként ugyanakkor 1,207 586 kiadvány érkezett külföldről. (L.C. Inf. Bull. 21. vol. 1962. 13.no. 153-154.p.)

*

A Centre International d'Études Supérieures de Journalisme pour l'Amérique Latine (A zszurnalisztika felsőfoku tanulmányozásának latin-amerikai nemzetközi központja) 1961. aug.28.-tól, okt.27-ig tartotta Quitóban második évi ülészakát (tanfolyamit), 20 Unesco-ösztöndijas, 2 latin-amerikai ösztöndijas, 51 professzor és újságíró részvételével, Latin-Amerika 14 államából. A tanfolyamnak 16 előadója volt, többek között Kafel, a Varsói Egyetem zszurnalisztikai fakultásának dékánja.

A quitoi központot 1959.okt. 14-én hívták lét-

re, az Unesco közreműködésével. A központtanulmányozza a sajtó és az újságíró-iskolák helyzetét Latin-Amerikában és alapvető munkákat ad ki a tájékoztatás kérdéseiről. (Chronique de l'Unesco. 8. vol. 1962. 3. no. 123.p.)

*

Mintegy 2000-en vettek részt azon a 8. országos konferencián, amelyet 1961.okt. 22-26-án rendeztek Bostonban, az Egyesült Államok Unesco-Bizottságának védnöksége alatt és a bostoni Egyetem közreműködésével. A konferencia témája a következő volt: "Afrika és az Egyesült Államok: az elképzelések és a valóság". Ez volt eddig a legnagyobb szabású konferencia, amelyet az Egyesült Államokban Afrikáról rendeztek. (Chronique de l'Unesco. 8.vol. 1962. 2. no. 79. p.)

*

A FID a következő években az alábbi konferenciákat rendezte:

28. konferencia, Hágában, 1962.szept.24-29.én. Ez a konferencia munkaértekezlet lesz, nyilvános ülés nélkül.

29. konferencia, Stocholmban, 1963-ban. Ez is munkaértekezlet lesz, de nyilvános ülést is foglalkoztatni, a regionális dokumentációs csoportokkal együtt.

30. konferencia, Hollandiában, 1964-ben. Munkaértekezlet nyilvános ülés nélkül.

31. konferencia, Washingtonban, 1965 szeptemberében. Ezen egész sereg nyilvános ülés lesz, amelyek programja még nincs meghatározva. (Bibliographie, Documentation, Terminologie. 2.vol. 1962. no.2. 43.p.)

3

A csehszlovák Központi Könyvtárügyi Tanács lapja, a Knihovnik 1962.évi. 4. száma rövid közleményben tájékoztatja olvasóit arról, hogy a szlovák Nemzeti Könyvtár funkcióját betöltő Matica slovenská 1963-ban ünnepli fennállásának 100. évfordulóját. E jubileumot új épületében szeretné megünnepelni. Ennek érdekében a Szlovák Építőművészek Szövetségével karöltve pályázatot hirdettek az új épület építészeti megol-

dására. A pályázatra 15 pályamunka érkezett be. Az I. díjat nem adták ki, a II. díj összege 20 000 Kcs, a III. díj összege 16 000 Kcs volt.

*

Az Amerikai Egyesült Államok Művelődésügyi Minisztériuma által kiadott jelentés szerint az egyetemi és főiskolai könyvtárakban a férfi könyvtárosok száma a 1957/1958 - 1959/1960. időszak alatt 2741-ről 3264-re (19.1%), míg a női könyvtárosoké 6358-ról mindössze 6675-re (5%) növekedett. (Libr.J. 87.vol.1962.7.no.1437.p.)

*

Az Amerikai Egyesült Államok Földművelésügyi Minisztériumának könyvtára 1962. márciusában ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját. Nevét ebből az alkalomból - érdemeire és fontosságára való tekintettel National Agricultural Library - ra (Országos Mezőgazdasági Könyvtár) változtatták. A könyvtár 1862-ben 1000 darabból álló állománnyal kezdte el működését. Jelenlegi állománya hozzávetőlegesen 1,186 000 kötetből áll. Több mint 200 ország mintegy 30 különböző nyelven irt kiadványát kapja rendszeresen. (L.C.Inform. Bull. 21.vol. 1962. 13. no. 150-151.p.)

9

A Lett SzSzK Köztársasági Könyvtára a a gyufacímkeket is felhasználja a könyvpropaganda céljára. Egyes címkeken ilyen szöveget olvashatunk: "Aki sokat olvas, sokat is tud" "Vegye igénybe a könyvtárközi kölcsönzést" "A mikrofilm helyettesíti a könyvet". (Bibliotekar'. 1962. 4. no. 62.p.)

*

"A tudás segíti életünket" elnevezésű lengyelországi olvasóverseny befejezésére ősszel kerül sor. Az ünnepélyes eredményhirdetés és a díjkiosztás a Könyvbárátok Kongresszusa ugyancsak ősszel megrendezendő összejövételén lesz. (Poradnik Bibliotekarza. 14. rok. 1962. 3-4. no. 83.p.)

*

Egyenlítő-Afrikában a felnőtt lakosság több mint négyötöde nem tud írni-

olvasni. Az analfabéták száma csaknem kétszerese a világtágnak, 25 millió iskoláskorú gyermek közül 13 milliónak semmi lehetősége sincs iskolába járásra, s a 12 millió "kivételezett"-nek a fele sem végzi el az elemi iskolát. Száz közül legfeljebb 3 gyermek járhat középiskolába s legfeljebb két ezreleknek van kilátása felsőbb tanulmányok folytatására.

Ezek az adatok az Unesco által nemrég kiadott, Egyenlítő-Afrika oktatásügyével foglalkozó brosurából valók. Címe: GREENOUGH, Richard: Rendez-vous africain. Az 50 oldalas szöveget 18 fénykép és Afrika térképe egészíti ki. (Chronique de l'Unesco, 8.vol. 1962. 2. no.78.p.)

*

Az Association of Hospital and Institution Libraries (Kórházi és Intézeti Könyvtárosok Egyesülete) negyedévenként megjelenő lapjának 1962. évi 2. száma "Az ex librisek visszahozzák a könyvet" cí. cikke beszámol róla, hogy humoros ex librisek alkalmazása elősegítette, hogy az u-

This book has come as a friend
to visit you in your illness.

But you mustn't be selfish with it
for there are so many other
ill people in the hospital
who would enjoy it, too.

So won't you PLEASE see that it
gets back to the library?

This will be your way of saying

Thank you!

Books on medicine, as you must know
are extremely expensive as books go

But the very important things they know
they freely impart to you — and so

In appreciation of this fact
do be kind and get this book back

So that someone else may read it, too
this is the friendly thing to do

This is your way of saying

Thank you!

többi tíz évben alig tűnik el könyv a kórházakban. Az ex librisek szövege ui. a betegek jóézésére apellál s azzal, hogy előlegezi a köszönetet a feltételezett megértésükért, már előre le is kötelezi őket.

Azelőtt a New York-i kórházakban felvett Puerto Rico-beliek és más spanyol nyelvű betegek a kölcsönzésre szánt könyveket szapora "Gracias! Gracias!" köszönetnyilvánítás sal vették át a könyvtárostól s ajándéknak tekintve megtartották maguknak. A könyvveszteség így az ő esetükben 100 százalékos volt. Most előlvasva az ex libris-t, ők könyvelik el maguknak a köszönetet a könyv becsületes visszaszármaztatásáért.

A két ex libris szövege darabos magyar fordításban így hangzik:

Az orvostudományi könyvek — mint azt bizonyára Ön is tudja — nagyon drága holmik.

Mégis mindazt, mit magukban rejtenek, ingyen is elárulják Önnek.

Ernek tudatában sziveskedjék a könyvet visszajuttatni, hogy más is elolvashassa.

Ez baráti tett lesz az Ön részéről s ez a helyes módja azt mondania: Köszönöm!

Ez a könyv barátként jött beteglátogatóba Önhöz.

De nem szabad önző módra megtartania, hisz' annyi sok más betegnek szerezhetne még örömet.

Ezért sziveskedjék gondoskodni róla, hogy visszakerüljön könyvtárunkba. Az a helyes módja, hogy azt mondja: Köszönöm!

A Council on Library Resources, Inc. f. év márciusában 19 380 dolláros segínyt nyújtott az ALA-nak a közművelődési könyvtárakban alkalmazható egyszerű könyv kölcsönzés-ellenőrző eljárás kialakítására. Az eljárás alapjául az "ön-kölcsönző" módszer szolgál; felhasználást nyer majd benne az a "The little giant" (A kis óriás) nevű regisztráló gép, amelyet az elmúlt év folyamán szerkesztettek erre a célra. (CLR, Recent Developments. 1962. 73. no. 1-2.p.)

10 - 11

Tokióban Kelet-Ázsia különböző kulturáinak tanulmányozására új központot állítottak fel, egy híres kutató intézet, a Tokyo Bunko helyiségében. Ez a központ lesz a magja annak az intézmény-hálózatnak, amely az Unesco-val szoros együttműködésben Kelet és Nyugat kölcsönös megértését fogja szolgálni.

Az új szervezett programja nemzetközi jellegű. Feladatai közé tartozik elsősorban az ázsiai tudósok együttműködésének elősegítése, rendszeres cserekapcsolat fenntartása. Kérésre, a

központ megküldi karton- vagy mikrofilm-szolgáltatás formájában a Kelet-Ázsia politikai, gazdasági és társadalmi fejlődésére vonatkozó anyagot, közvetíti a bibliográfiai anyag cseréjét valamennyi, e területhez tartozó ország között, beleértve a Kínai Népköztársaságot is. Szótárak szerkesztése és történeti dokumentumok kiadása mellett a központ koordinálja a több tudományterületet érintő tanulmányokat, amelyek között ilyen témák szerepelnek: a falu fejlődése és a társadalmi változások Kelet-Ázsiában; társadalmi rétegződés és mobilitás az ázsiai országokban; nagy ázsiai városok története és fejlődése; kihalóban lévő népcsoportok antropológiai tanulmányozása, stb.

Társintézmények felállítását tervezik a közeljövőben Delhiben, Beirutban és Damaszkuszban. (Chronique de l'Unesco, 8.vol. 1962. 2. no. 74.p.)

Az Unesco szerződést kötött a bolgár Elin Pelin Bibliográfiai Intézettel az 1852-1960 időszakra vonatkozó bolgár másodfoku bibliográfia kéziratának elkészítésére.

Ugyancsak Unesco szerződéssel készült el a magyar másodfoku bibliográfia az 1958-1960 tárgyévekre. (A Bély-Wendelin-féle másodfoku bibliográfia folytatása.) A kiadás költségeit Magyarország kell fedeznie. Remélhetőleg a fontos segédeszköz rövidesen megjelenik. (Bibliographie, Documentation, Terminologie, 2. vol. 1962. 2. no. 23. p.)

A Bruxelles-i Szabadegyetem Szociológiai Intézete kebelében Délkelet-ázsiai Központot alakítottak. Az új központ Délkelet-Ázsia aktuális problémáival foglalkozik. Feladatai közé tartozik egy szakkönyvtár felállítása és a szakirodalom (könyvek, folyóiratok, újságok) dokumentációs feltárása. (Bibliographie, Documentation, Terminologie, 2.vol. 1962. 1.no. 3.p.)

A Centre National de la Recherche Scientifique (a Tudományos Kutatás Országos Központja) 10 000 frankos pályázatot hirdetett meg új elgondolások ösztönzésére a tudományos dokumentáció területén. A pályázóknak egy új dokumentációs központ tervét kell kidolgozniuk, s

a pályázatnak ki kell terjednie olyan módszerekre, amelyek a lehető legnagyobb számú dokumentum lehető legrövidebb időn belül történő begyűjtésére, az információk kivonatolására, osztályozására, jelzetezésére, kódolására, tárolására, a tárolt információk visszakeresésére, az eredeti dokumentumok reprodukálására és esetleges fordítására vonatkoznak. A pályázat bejelentési határideje 1962. szept. 30. (B. Bibl. Fr. 7. ann. 1962. 3. no. 168. p.

*

Az elmúlt év őszi-téli időszaka a könyvtári és bibliográfiai értekezletek, tanácskozások és szemináriumok időszaka volt a Szovjetunióban. A Szovetszkaja Bibliografija 1962. évi 1. száma beszámol az 1961. nov. 27.-től dec. 2.-ig tartó, a szovjet közművelődési könyvtárakban bevezetett szabaddolgozó rendszerrel kapcsolatos kérdések megvitatásáról. 1961. dec. 14.-én és 15.-én a tudományos és műszaki tájékoztatás, illetve propaganda megjavítására teendő intézkedések tárgyában tartottak Moszkvában értekezletet. Egy héttel később, 1961. dec. 21-23.-án a másodfokú bibliográfiai tárgyakban tartottak országos módszertani értekezletet a leningrádi Szaltükov-Scsedrin Könyvtárban.

13

A szovjet hatalom fennállása alatt Puskin műveit 2043 ízben adták ki a Szovjetunió népeinek 70 nyelvén, 95,914 000 példányban. (V Mire Knig. 1961. 12. no. borítólap.)

*

Az Unesco Afrika programjának keretében, 1962. júl. 16.-aug. 3.-án Kenyában tanulmányi gyakorlat lesz, amely az új afrikai abc-ken megjelenő olvasható szövegek előállításának szakembereit (szerzőket, fordítókat, illusztrálókat, technikai szerkesztőket, kiadókat) gyűjti össze. Az Unesco - pályázat útján - 30 ösztöndíjat ajánlott fel Egyenlítő-Afrika tagállamainak és csatlakozó tagjainak erre a célra, nevezetesen az olvasást most megtanult felnőttek számára készülő olvasókönyvek (olvasható

szövegek) előállításával kapcsolatos problémák tanulmányozására.

A tanulmányi gyakorlat elméleti és gyakorlati részből áll, s angol és francia nyelven tartják. (Chronique de l'Unesco. 8. vol. 1962. 2. no. 71-72. p.)

*

A bonni Deutsche Afrika-Gesellschaft (Német Afrika-Társaság) kiállítást tervez élő afrikai írók német nyelven megjelent szépirodalmi műveiből. A frankfurti Börsenblatt közli a Társaságnak e tárgyban a kiadókhöz intézett felhívását. (Börsenblatt (Frankfurt a.M.) 18. Jg. 1962. 35. no. 776. p.)

A

KÖNYVTÁROSOK BOLTJÁBAN

(Bp. VI. Népköztársaság utja 16.)

Az alábbi könyvtári kiadványok kaphatók

TAKÁCS József: A könyvtári szolgálat jogi szabályozása.

DOMANOVSKY Ákos: A könyvtári címeírás irányelvei.

TOMBOR Tibor: A könyvtári állomány védelme.

KOVÁCS Máté: A magyar könyv- és könyvkultúra a szocializmus kezdeti szakaszában.

SZ. NÉMETH MÁRIA: A központi folyóirat címjegyzék kérdései.

BALÁZS Sándor: Nemzetközi Dokumentációs Szövetség.

SZ. NÉMETH MÁRIA: A központi katalógus jelenlegi feladatai.

■ ■

A könyvtártudományi kutatás kérdései (A KMK ankétja. Bp. 1960. jun. 13-14.)